

U 7/2008 vp

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (*uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä*)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 23 päivänä tammikuuta 2008 tekemä ehdotus Euroopan parlamentin ja neu-

voston direktiiviksi uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 21 päivänä helmikuuta 2008

Elinkeinoministeri *Mauri Pekkarinen*

Ylitarkastaja Mirja Kosonen

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

MUISTIO
EU/2008/0557**EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI UUSIUTUVISTA ENERGIALÄHTEISTÄ PERÄISIN OLEVAN ENERGIAN KÄYTÖN EDISTÄMISESTÄ; KOM(2008) 19 LOPULLINEN****1 Ehdotuksen tavoite ja tausta**

Komissio antoi 23.1.2008 ehdotuksen uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä osana ns. ilmasto- ja energiapakettia.

Komissio kytkee uusiutuvia energialähteitä koskevan direktiiviehdotuksen YK:n ilmastopöytäkirjan jatkoon, mutta myös energian toimitusvarmuuteen, teknologisen kehityksen edistämiseen sekä työllisyyden parantamiseen. Erityisesti biopohjaisten liikennepolttoaineiden edistäminen vähentäisi öljyriippuvuutta.

Direktiiviehdotus perustuu Eurooppa-neuvoston maaliskuussa 2007 tekemiin päätöksiin, joissa EU sitoutui yksipuolisesti kasvihuonekaasupäästöjen 20 prosentin vähentämiseen vuoteen 2020 mennessä verrattuna vuoden 1990 päästötasoon. Tämän tavoitteen toteutumisen edellytyksenä vahvistettiin uusiutuvien energialähteiden käytölle vuonna 2020 sitovaksi tavoitteeksi 20 prosentin osuus EU:n kokonaisenergiankulutuksesta. Samanaikaisesti sitovaksi tavoitteeksi asetettiin, että biopolttoaineiden osuus EU:n liikenteen bensiinin ja dieselpolttoaineen kulutuksesta olisi 10 % vuoteen 2020 mennessä. Eurooppa-neuvosto vahvisti maaliskuussa 2007 myös energiatehokkuuden toimintaohjelman, jolla pyritään 20 %:n energiansäästöön vuonna 2020 ennusteisiin nähden.

Eurooppa-neuvosto korosti, että energiansäästöä ja uusiutuvaa energiaa koskevat tavoitteet olisi saavutettava erilaiset kansalliset olosuhteet, lähtökohdat ja mahdollisuudet huomioon ottaen, jotta ponnistukset ja hyödyt jakautuisivat oikeudenmukaisesti ja kohtuullisesti kaikkien jäsenvaltioiden kesken. Lisäksi uusiutuvan energian kokonaistavoitteen pohjalta olisi laadittava eriytettyjä kansallisia kokonaistavoitteita jäsenvaltioiden osallistuessa täysipainoisesti. Huomiota kiin-

nitettiin oikeudenmukaiseen ja sopivaan jakoon, joka perustuu erilaisiin kansallisiin lähtökohtiin ja valmiuksiin sekä uusiutuvan energian ja erilaisten energialähteiden käytön nykytasoon. Lisäksi edellytettiin, että kukin jäsenvaltio täyttää biopolttoaineiden osalta asetetun vähimmäistavoitteen.

Liikennepolttoaineiden osalta Eurooppa-neuvosto katsoi, että tavoitteen sitovuus on asianmukaista edellyttäen, että tuotanto on kestävä, että toisen sukupolven biopolttoaineet tulevat kaupallisesti saataville ja että polttoainelaatudirektiiviä muutetaan vastaavasti, jotta sekoittaminen tulee riittävässä määrin mahdolliseksi.

Komissio on direktiiviehdotuksessa muuntanut EU:n keskimääräisen tavoitteen jäsenmaakohtaisiksi tavoitteiksi vuodelle 2020 siten, että tavoite määräytyy kullekin jäsenmaalle osaltaan samansuuruisena lisäyksenä ja osaltaan henkeä kohden lasketun bruttokansantuotteen perusteella. Kuitenkin liikenteen biopolttoaineita koskeva 10 %:n tavoite on sama kaikille maille.

2 Toissijaisuusperiaate ja oikeusperusta

Komissio katsoo, että tavoitteita ei voitaisi saavuttaa riittävällä tavalla pelkästään jäsenvaltioiden toimin. Yhteinen tavoite uusiutuvan energian osuudelle ja direktiiviehdotuksen ulottuminen aikaisempien, rakennusten energiantehokkuutta ja sähkömarkkinoita koskevien, direktiivien soveltamisalueille edellyttäisivät yhteisötason toimia. Näin ollen direktiivi olisi komission arvion mukaan toissijaisuusperiaatteen mukainen. Suomen osalta toissijaisuusperiaatteen toteutumista koskevaa arviointia ei ole vielä tehty, koska direktiivi kohdistuu useille hallinnonaloille ja kansallisen kannan koordinointi on tältä osin kesken.

Komissio ehdottaa oikeusperustaksi yhteisöjen perustamissopimuksen 175 artiklan 1 kohtaa (ympäristö) yhdessä 95 artiklan (sisämarkkinat) kanssa. Suurin osa ehdotuksesta kuuluisi artiklan 175 (1) soveltamisalaan. Tämän mukaisesti yhteisöllä on valtuudet toimiin, joilla suojellaan, säilytetään ja parannetaan ympäristön laatua, suojellaan ihmisten terveyttä tai käytetään luonnonvaroja harkitusti ja järkevästi.

Kuitenkin ehdotuksen artikloissa 15, 16 ja 17 jäsenvaltioille asetetaan sitovia velvoitteita biopolttoaineiden ja muiden bionesteiden ympäristökestävyydestä. Direktiivillä pyritään tältä osin sisämarkkinoiden toteuttamiseen, eikä jäsenvaltioiden olisi mahdollista estää biopolttoaineiden tai raaka-aineiden kauppaa.

Päätöksentekomenettelyksi ehdotetaan perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä (yhteispäätösmenettely).

Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti jäsenmaakohtainen sitova tavoite uusiutuvan energian osuudelle vuodelle 2020 valmistellaan ja asetetaan niin, että jäsenmaat hyväksyvät tavoitetason. Komissio on pyrkinyt välttämään sen, että direktiivin oikeusperustana olisi artiklan 175 kohta 2, joka edellyttää neuvoston yksimielisyyttä.

Jäsenmaiden kannoista tähän mennessä saadut tiedot eivät osoita, että oikeusperusta vahvasti kyseenalaistettaisiin.

Komissio onkin käynyt valmistelun aikana kahdenkeskisiä neuvotteluja jäsenmaiden kanssa tavoitteiden laskentaperustasta ja hyväksyttävyydestä. EU-ministerivaliokunta käsitteli neuvottelutavoitteita ja neuvotteluprosessia 14.9.2007. Suomi on neuvotteluissa korostanut Eurooppa-neuvoston asettamia edellytyksiä, erityisesti kansallisten lähtökohtien ja valmiuksien sekä uusiutuvan energian nykyisen tason huomioon ottamista. EU-ministerivaliokunnan linjausten mukaisesti etukäiteisvaikuttamisessa painotettiin mm. tavoitteen laskemista energian loppukulutuksesta ja jo tehtyjen toimien huomioimista.

3 Ehdotuksen keskeinen sisältö

Uusiutuvaa energiaa koskevat tavoitteet ja kansalliset toimintasuunnitelmat

Ehdotus uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämistä koskevaksi puitedirektiiviksi asettaa maakohtaiset sitovat tavoitteet uusiutuvan energian osuudelle energian kulutuksesta vuonna 2020 sekä uusiutuvan energian osuudelle liikenteessä. Artiklassa 3 säädetään jäsenmaiden velvoitteesta toteuttaa liitteen I A osassa olevan taulukon mukainen tavoite. Lisäksi jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteet liitteen I B osassa kuvatun kehityspolun noudattamiseksi. Liikennepolttoaineille säädetään vain vuotta 2020 koskeva tavoite, jonka mukaan uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian tulee olla vähintään 10 % liikenteen energian loppukulutuksesta.

Liitteen I A osassa Suomen kansalliseksi kokonaistavoitteeksi vuodelle 2020 ehdotetaan, että uusiutuvan energian osuus olisi 38 % energian loppukulutuksesta. Liitteen I B osassa määritetty ohjeellinen kehityspolku uusiutuvan energian osuudelle on asetettu kaksivuotiskausille 2011–2012, 2013–2014, 2015–2016 ja 2016–2018 ja se olisi Suomelle seuraava: 30,875 %, 31,825 %, 32,775 % ja 34,675 %.

Artiklassa 4 säädetään kansallisista toimitasuunnitelmista, jotka jäsenmaiden tulee toimittaa komissiolle 31.3.2010 mennessä. Toimintasuunnitelmissa esitetään sektorikohtaiset kansalliset tavoitteet uusiutuvan energian osuudelle liikenteessä, sähköntuotannossa sekä lämmityksessä ja jäähdytyksessä. Toimintasuunnitelmassa kuvataan myös tarvittavat toimenpiteet. Jos jäsenmaa ei ole päässyt kehityspolun mukaiseen tavoitteeseen, tulee sen toimittaa komissiolle uusi kansallinen toimintasuunnitelma.

Määritelmät

Artiklassa 2 määritellään keskeiset käsitteet kuten uusiutuva energia, biomassa, energian loppukulutus, biopolttoaineet ja bionesteet. Lisäksi määritellään alkuperätkävy, tukijärjestelmä ja uusiutuvan energian velvoitteet.

Artiklassa 15 edelleen määritellään biopolttoaineiden ja muiden bionesteiden ympäristökestävyysskriteerit. Kestävyysskriteerit perustuvat kasvihuonekaasuvaikutuksiin, maaperän hiilivarastojen säilyttämiseen ja biodiversiteetin säilyttämiseen.

Määrittelyt ja ympäristökestävyyden kriteerit rajaavat poissulkevasti niitä energialähteitä, joita voidaan käyttää direktiivin mukaisen velvoitteen täyttämiseen.

Uusiutuvan energian osuuden laskeminen

Artiklassa 5 säädetään laskentamenetelmistä seurattaessa jäsenmaissa uusiutuvan energian osuutta energian loppukulutuksesta. Kokonaisuus saadaan sektorikohtaisten osuuksien summana. Artiklan kohdassa 2 säädetään jäsenmaiden mahdollisuuksista pyytää komissiolta lupaa poiketa laskentamenetelmästä esim. laitosten rakentamisen pitkän keston vuoksi tai ylivoimaisen esteen vuoksi.

Artiklassa säädetään myös vesivoiman normalisoinnista, lämpöpumppujen tuottaman energian laskennasta, liikenteen polttoaineiden energiasisältöjen laskennasta, alkuperätakuiden siirtojen huomioon ottamisesta laskennassa sekä kolmansista maista tuotetun sähkön huomioon ottamisesta laskennassa.

Alkuperätakuu

Artiklassa 6 säädetään alkuperätakeun myöntämisestä. Jäsenvaltioiden tulee taata, että uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkölle sekä lämmitys- tai jäähdytysenergialle kapasiteetiltaan vähintään 5 MWth laitoissa myönnetään tuottajan pyynnöstä alkuperätakeu. Alkuperätakeuun standardiyksikkönä on 1 MWh ja sen yksityiskohdista on määrätty artiklan kohdassa 2.

Jäsenvaltioiden tulee pääsääntöisesti tunnustaa muissa jäsenvaltioissa annetut alkuperätakeut.

Artiklassa 7 säädetään, että jäsenmaiden tulee nimetä toimivaltainen elin, joka pitää kansallista rekisteriä alkuperätakeuista, myöntää niitä, rekisteröi niiden siirtoja, peruuttaa alkuperätakeut ja julkaisee toiminnasta vuosittaiset raportit.

Artiklassa 8 säädetään alkuperätakeuiden jättämisestä peruutettavaksi mm. silloin, kun energian tuotantoon on saatu valtion tukea eri muodoissa. Peruutuksen tekee sen maan toimivaltainen elin, jossa tuki on myönnetty.

Artiklassa 9 säädetään edellytyksistä alkuperätakeuiden siirtoille jäsenvaltioiden tai

henkilöiden (toiminnanharjoittajien) välillä. Jäsenvaltioilta edellytetään, että uusiutuvan energian osuus on noudattanut kehityspolkuja.

Jäsenvaltiot voivat puolestaan edellyttää ennakkolupaa henkilöiden (toiminnanharjoittajien) välisille siirtoille, jos siirrot heikentävät jäsenvaltion kykyä varmistaa varma ja vakaa energiantarjonta, ympäristötavoitteiden saavuttamista tai velvoitteen saavuttamista. Nämä siirrot on myös rajattu kosemaan vain direktiivin voimaantulon jälkeen käyttöön otettuja laitoksia tai laitosten laajennuksia.

Hallinnolliset menettelyt, tiedottaminen ja koulutus

Artiklassa 12 säädetään hallinnollisista menettelyistä. Jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että kansalliset menettelyt, säännökset ja määräykset, jotka koskevat sähkön, lämmitysenergian tai jäähdytysenergian tuottamista sekä biomassan jalostamiseen sovellettavat valtuus-, hyväksyntä- ja toimilupamenettelyt ovat selkeitä ja sujuvia, objektiivisia, läpinäkyviä ja syrjimättömiä. Myös maksuprosesseja, erimielisyyksien ratkaisua, teknisiä spesifikaatioita, kaavoitusta ja rakennusten energiankäyttöä tulisi hallinnoida ja ohjeistaa uusiutuvia energialähteitä edistävällä tavalla.

Artiklassa 13 säädetään jäsenvaltioiden velvollisuudesta varmistaa, että kuluttajat, rakentajat, laiteasentajat, arkkitehdit sekä laitteiden myyjät ja biopolttoaineita käyttävien autojen myyjät saavat tiedon tukijärjestelmistä sekä uusiutuvan energian kustannuksista ja hyödyistä. Lisäksi jäsenvaltioiden tulee luoda liitteen IV mukainen hyväksymisjärjestelmä uusiutuvaan energiaan liittyvien, pienen mittakaavan laitteiden asentajille.

Pääsy sähköverkkoon

Jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että siirto- ja jakelujärjestelmän operaattorit takaavat uusiutuville energialähteillä tuotetun sähkön siirron ja jakelun. Uusiutuvalla energialla tuotetulle sähkölle tulee antaa etusija pääsyssä verkkoon kuitenkin niissä rajoissa kuin kansallinen sähköjärjestelmä sen sallii.

Siirto- ja jakeluoperaattoreiden tulee julkaista tekniset toimintatapansa ja kustannusperusteensa, esim. verkkoyhteyksien ja verkon vahvistamisen osalta, uusiutuvan energian verkkoon liittämisessä. Sääntöjen tulee olla objektiivisia, läpinäkyviä ja tasapuolisia. Siirto- ja jakelujärjestelmien operaattoreiden vastuulle voidaan antaa osa uusiutuvan energian verkkoon liittämisen kustannuksista.

Siirrosta ja jakelusta perittävät maksut eivät saa diskriminoida uusiutuvaa energiaa.

Biopolttoaineiden ja muiden bionesteiden ympäristökestävyyskriteerit ja niiden soveltaminen

Artiklassa 15 asetetaan biopolttoaineille ja muille biopolttonesteille poissulkeviksi kriteereiksi sekä kansallisten tavoitteiden että direktiivin tavoitteiden laskennassa samoin kuin tukikelpoisuudessa seuraavat kriteerit:

- säästö kasvihuonekaasujen päästöissä tulee olla ainakin 35 %
- polttoaineiden raaka-aine ei saa olla peräisin biologiselta monimuotoisuudeltaan tunnetusti rikkaalta maalta (ihmistoiminnan kannalta häiriöttömistä metsistä, luonnonsuojelualueilta, monimuotoisilta laidunmailta)
- raaka-aine ei saa olla peräisin alueilta, joiden maankäyttötatus on muuttunut tammikuun 2008 jälkeen; tarkastelussa ovat mukana maapohjat, joihin on sitoutunut runsaasti hiiltä eli kosteikot ml. neitseelliset turvesuot sekä metsät.
- maatalousperäisen raaka-aineen tulee noudattaa neuvoston asetuksen (EY) 1782/2003 mukaisia relevantteja ehtoja.

Jäsenvaltioiden tulee hyväksyä nämä ehdot täyttävät biopolttoaineet direktiivin tavoitelaskennassa ja tukitoimissa.

Komissio raportoi 31.12.2010 mennessä muun biomassan käytön kuin biopolttoaine- ja bionestekäytön ympäristökestävyysjärjestelmästä ja tekee tarvittaessa sitä koskevia ehdotuksia.

Artiklassa 16 säädetään taloudellisten toimijoiden velvollisuudeksi osoittaa, että ympäristökestävyyskriteerit täyttyvät. Menetelmänä on ainetasejärjestelmän käyttö, mikä mahdollistaa raaka-aineiden tai biopolttoaineiden erien yhdistämisen. Taloudellisten toimijoiden tulee antaa tarvittavat tiedot ja

järjestää riippumaton auditointi. Komissio raportoi vuosina 2010 ja 2012 ainetasetarkastusmenetelmän toimivuudesta ja mahdollisuuksista sallia joillekin tai kaikille raaka-aineille tai biopolttoaineille muita tarkastusmenetelmiä.

Komissiolla on mahdollisuus sopia kolmansien maitten kanssa vastaavasta biopolttoaineiden tai bionesteiden kestävyuden osoittamisesta. Komissio voi myös arvioida kansallisia tai kansainvälisiä vapaaehtoisia kestävyysstandardeja, osittain komitologia -menettelyn kautta. Komissio antaa hakemuksesta päätöksen biopolttoaineiden hyväksyttävyydestä direktiivien piiriin.

Artiklassa 17 säädetään biopolttoaineiden ja muiden bionesteiden kasvihuonekaasuvaiikutusten laskemisesta. Kasvihuonekaasuvaiikutus laskenta tapahtuu liitteen VII mukaisesti joko oletusarvojen, todellisten arvojen tai sekajärjestelmän perusteella.

Jäsenmaiden tulee raportoida komissiolle 31.10.2010 mennessä maatalousmaan päästöistä verrattuna liitteessä VII määriteltyihin raja-arvoihin. Komissio laatii myös 31.12.2012 mennessä raportin liitteen VII relevanteista oletusarvoista ja tekee tarvittaessa päätöksen arvojen tarkistamisesta.

Artiklassa 18 säädetään jäsenmaiden velvollisuudesta tiedottaa yleisölle liikennepolttoaineiden saatavuudesta ja yli 10 prosentin sekoitusasteen polttoaineista myyntipisteittäin. Direktiiviehdotuksessa on asetettu määraikoja, jolloin kaikilla jakeluasemilla tulee olla myytävänä direktiivin liitteissä määriteltyjä biokomponentteja sisältäviä dieselpolttoaineita.

Uusiutuvan energian kansallisia velvoitteita koskevassa laskennassa otetaan huomioon jätteistä, tähteistä, muista kuin elintarviketuotannon selluloosasta ja lignoselluloosasta tuotetut biopolttoaineet kaksinkertaisella painoarvolla muihin biopolttoaineisiin nähden.

Raportointi ja komitea

Artiklassa 20 säädetään, että jäsenmaat raportoivat edistymisestään yksityiskohtaisesti komissiolle 30.6.2011 mennessä ja sen jälkeen joka toinen vuosi. Raportointi sisältää kaikki edistämistoimet, hintakehityksen, maankäytön muutokset, päästövaikutukset ja

vaikutukset ympäristön kestävyyskannalta.

Komissio tekee yhteenvetoraportin joka toinen vuosi neuvostolle ja parlamentille. Ensimmäinen raportti annetaan vuonna 2012. Artiklassa 20 on määräykset muusta komission seurannasta ja raportoinnista.

Artiklassa 21 säädetään komiteasta, jonka toiminnassa sovelletaan päätöksen 1999/468 EY 3 ja 7 artiklaa ottaen huomioon artiklan 8 säännökset (koskee 5 (2) poikkeuksia tavoitelaskennassa) tai artiklan 5 1-4 kohtaa ja 7 artiklaa ottaen huomioon 8 artiklan säännökset (koskee muutoksia liitteeseen liikennepolttoaineiden energiasisällöstä, muutoksia laidunmaan määritelmään ja liitetä biopolttoaineiden ja bionesteiden kasvihuonekaasujen päästöistä.)

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

Artiklassa 23 säädetään, että jäsenvaltioiden tulee saattaa direktiivien noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2010.

4 Käsittelyvaiheet

Direktiiviehdotuksen käsittely alkoi neuvoston energiatyöryhmässä 25.1.2008. Energianeuvosto käy aiheesta suuntaviivakeskustelun 28.2.2008. Eurooppa-neuvosto käsittelee ilmasto- ja energiapakettia ensimmäisen kerran 13.—14.3.2008.

5 Ehdotuksen lainsäädännölliset ja taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset lainsäädäntöön

Direktiiviehdotus uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian käytön edistämiseksi rakentuu aikaisempien direktiivien pohjalta. Näistä tärkeimpiä ovat uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön edistämiseksi annettu direktiivi 2001/77/EY, biopolttoaineiden ja muun uusiutuvan energian edistämiseksi liikennepolttoaineina annettu direktiivi 2003/30/EY sekä sähkön sisämarkkinoita koskeva direktiivi 2003/54/EY.

Aikaisemmissa säädöksissä on jo Suomelle asetettu uusiutuvalla energialla tuotetulle sähkölle indikaatiivinen tavoite, 31,5 prosentin osuus sähkön kulutuksesta vuodelle 2010 ja biopolttoaineille puolestaan vuodelle 2010 tavoitteeksi 5,75 prosentin osuus liikenteen polttoainekulutuksesta. Direktiiviehdotuksella olisi vaikutus nykyiseen Suomen sähkömarkkinalainsäädäntöön sekä lakiin biopolttoaineiden edistämiseksi liikenteessä (2007/46).

Uusiutuvan energian tavoitteisiin pääseminen edellyttäisi sekä lisäresursseja tukitoimiin että lainsäädännön kehittämistä. Säädösten muutoksia tai uusia säädöksiä arvioidaan tarvittavan em. säädösten lisäksi seuraavilla aloilla:

- uusiutuvan energian nykyisten tukijärjestelmien perustana olevat säädökset
 - energiaverotus
 - syöttötariffijärjestelmän tai vihreän sähkön sertifikaattijärjestelmän kehittäminen
 - vesivoiman käytön lisääminen
 - uusiutuvien energialähteiden käytön edistäminen lämmitystapojen valinnoissa
 - bioenergiaan perustuvan lämmitysöljyn sekä maatalouden bioenergian käytön edistäminen
 - rakentamismääräykset ja rakentamisen lupakäytännöt sekä asentajien pätevyysvaatimukset
 - alku- ja loppukäytösten kehittäminen ja kauppajärjestelmä
 - liikenteen biopolttoaineiden kestävä kehityksen kriteerit
 - energiansäästöä koskeva lainsäädäntö
- Säädösmuutostarpeet täsmentyvät käynnissä olevan ilmasto- ja energiastrategian valmistelutyön sekä direktiiviehdotuksen käsittelyn yhteydessä.

Ehdotus kuuluu Ahvenanmaan itsehallinnon alaan.

Taloudelliset vaikutukset

Uusiutuvan energian osuuden nostaminen Suomessa direktiiviehdotuksen mukaisesti nykyisestä 28,5 prosentista 38 prosenttiin loppukulutuksesta 12 vuodessa edellyttää lisäresursseja taloudelliseen ohjaukseen. Uusiutuvan energian edistämiseen on viime vuosina käytetty valtion varoja yhteensä

70—80 miljoonaa euroa vuosittain. Se on kohdistunut teknologian kehittämiseen ja demonstroiintiin, investointitukiin, verotukiin, lämmitystapamuutosten edistämiseen, energiapuun korjuu- ja haketustukiin sekä tiedotukseen, neuvontaan ja koulutukseen.

Hyvin alustavien arvioiden mukaan tukitarpeet voisivat 2010-luvulla olla jopa nelinkertaisia viime vuosiin verrattuna, mikäli jatkettaisiin nykyisenkaltaisilla tukijärjestelmillä. Mikäli uusiutuvaan energiaan perustuvan sähköntuotannon tukemisessa siirrytään esimerkiksi syöttötariffijärjestelmään, jossa tuki kootaan sähkön hinnan yhteydessä, olisi valtion tuen tarve pienempi. Tässäkin tapauksessa voisi valtion tuen tarve kuitenkin olla yli kaksinkertainen nykytasoon verrattuna. Arviot täsmentyvät käynnissä olevan ilmasto- ja energiastrategian valmistelutyön aikana.

Direktiiviehdotuksen mukaiset hallintotoimet, kuten alkuperätakuun hallinnointi ja biopolttoaineiden kestävyyskriteerien valvonta, tulisivat aiheuttamaan Suomessa uusia viranomais toimintoja.

Selvitysten mukaan uusiutuvan energian merkittävä lisäys näyttäisi hidastavan vain hyvin vähäisessä määrin kansantuotteen kasvua. Toisaalta uusiutuvan energian lisääminen parantaa Suomen nykyistä heikkoa energiaomavaraisuutta.

Komission on esittänyt maakohtaisia vaikutusarvioita ilmasto- ja energiapaketin toimenpiteistä, joita varsinkin päästökaupan osalta voidaan toteuttaa eri tavoilla. Vaikutus kansantuotteeseen vuonna 2020 voisi Suomessa olla voimakkaimmillaan -0,8 %, kun EU:n keskiarvo on -0,45 %. Kyseisillä oletuksilla Suomessa ei kuitenkaan olisi nähtävissä vaikutusta yksityiseen kulutukseen ja työllisyysvaikutus olisi -0,3 %, kun se EU:ssa keskimäärin olisi -0,11 %.

Valmisteilla olevassa ilmasto- ja energiastategiassa hallitus määrittelee sen, miten ja millä keinoin eri energiavaihtoehtojen käyttöä edistetään. Samassa yhteydessä arvioidaan myös energia- ja ympäristöteknologian mahdollisuudet asiassa. Strategia pyritään antamaan selontekona eduskunnalle ennen eduskunnan kesälomakautta.

Valtioneuvoston valtionalouden kehyspäätöksen 25.5.2007 mahdollisesti ylittäviin ra-

hoitustarpeisiin otetaan kantaa kevään 2009 kehyspäätöksessä.

6 Valtioneuvoston alustava kanta ehdotukseen

Suomi suhtautuu myönteisesti komission ilmasto- ja energiapaketin tavoitteisiin ja on valmis tekemään oman oikeudenmukaisen osansa EU:n asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ilmasto- ja energiapaketin ehdotukset liittyvät kiinteästi toisiinsa, ja ehdotusten käsittelyssä on otettava huomioon niiden yhteisvaikutukset kuhunkin jäsenvaltioon.

Suomen mielestä ilmasto- ja energiapaketin keskeisistä ehdotuksista tulee päästä ratkaisuihin viimeistään ennen kuin Kööpenhaminassa päätetään kansainvälisen ilmastositomuksen jatkosta vuoden 2009 lopussa.

Komission uusiutuvaa energiaa koskevassa direktiiviehdotuksessa Suomelle esittämä velvoite uusiutuvan energian lisäämiseksi on vaativa. Verrattuna muille maille esitettyihin velvoitteisiin sitä kuitenkin voidaan pitää kohtuullisena. Suomen velvoite merkitsee 9,5 prosenttiyksikön lisäystä vuoden 2005 tilanteeseen, kun koko EU:ssa lisäystarve on keskimäärin 11,5 prosenttiyksikköä.

Suomelle esitetty velvoite merkitsee erityisesti metsäenergian, vesi- ja tuulivoiman sekä maalämmön hyvin suurta lisäystä. Se edellyttää myös mittavia energiansäästötoimia. Käytettävissä oleva aika on myös varsin lyhyt suhteutettuna energiainvestointien tyypilliseen aikajänteeseen.

Suomi pitää hyvänä, että uusiutuvaa energiaa koskevat maakohtaiset tavoitteet määritellään osuutena energian loppukulutuksesta. Tämä menetelmä tasoittaa primäärienergiassa tapahtuvia muutoksia, jotka ovat tyypillisiä pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla.

Direktiiviehdotuksen määritelmät perustuvat aikaisempiin EU-säädöksiin ja kansainväliseen tilastokäytäntöön, mutta niiden soveltaminen Suomessa edellyttää täsmennyksiä. Direktiiviehdotus koskee osaltaan sellaista energiatilastoinnin metodologiaa, jossa ei toistaiseksi ole yhtenäistä eurooppalaista käytäntöä.

Suomelle asetetut tavoitteet edellyttävät, että venäläisen puun tuonti jatkuu. Tästä syystä

on välttämätöntä, että direktiiviehdotuksen mukaisesti on mahdollista neuvotella tavoitteesta komission kanssa ylivoimaisten esteiden tapauksessa.

Suomi pitää tärkeänä, että varmistetaan, ettei bioenergian käytön lisääminen uhkaa teollisuuden biomassaraaka-aineen saatavuutta ja että uusiutuvan energian käytön lisääminen tapahtuu kestävästä kehitystä edistävällä tavalla.

Direktiiviehdotuksessa rajataan tavoitteen piiriin kuuluvat liikennepolttoaineet Suomen kannalta ongelmallisesti. Turve rajautuu pois direktiiviehdotuksen tarkoittamista uusiutuvista energialähteistä. Sertifioidun turpeen saaminen niiden polttoaineiden piiriin, joilla voidaan kattaa direktiivin edellyttämä liikenteen uusiutuvien polttoaineiden velvoite, jää jatkoneuvotteluiden varaan.

Eurooppa-neuvosto asetti liikennepolttoaineita koskevan tavoitteen ehdoksi tuotantoketjun kestävyys, toisen sukupolven biopolttoaineiden kaupallisen saatavuuden sekä bensiinin ja dieselin laatua koskevan direktiivin 98/70/EY muuttamisen siten, että sopiva sekoitusosuus mahdollistetaan. Komissio on kuitenkin ehdotuksessaan katsonut tarkoituksenmukaiseksi luopua toisen sukupolven

liikennepolttoaineita koskevasta edellytyksestä, mikä poikkeaa Suomen lähtökohdista.

Direktiiviehdotuksen lähtökohtana on EU:n omavaraisuuden parantaminen niin, että metsä- ja peltobiomassaa otetaan energiakäyttöön. Olennainen edellytys biomassojen käytölle ovat ympäristöllisen kestävyys ehdot. Ehdotuksen mukaan hyväksyttävien biopolttoaineiden koko elinkaaren päästöt tulisi olla vähintään 35 prosenttia pienemmät kuin fossiililla polttoaineilla. Suomessa peltobiomassoihin perustuvat ensimmäisen sukupolven biopolttonesteet eivät välttämättä täytä tätä vaatimusta. Direktiiviehdotuksen mukaisesti kestävyyskriteereiden käytön laajentaminen myös muuhun biomassan käyttöön tulee harkittavaksi myöhemmin.

Direktiiviehdotuksen käsittelyn kuluessa komissiolta odotetaan täsmennyksiä kauppajärjestelmän toimivuudesta ja siitä, minkälaisia yhteisvaikutuksia sillä on jo olemassa olevien ohjauskeinojen, kuten päästökaupan, kanssa asetettujen tavoitteiden toteutumisen kannalta.

Direktiiviehdotuksen käsittelyn edetessä joudutaan vielä ottamaan kantaa lukuisiin Suomen kannalta olennaisiin kysymyksiin.